

01 BENDROVĖS “BUTAS”
DAUGIABUTIS NAMAS

Trakų g. 5
Jonas Kriščiukaitis

Pastatą sudaro 5 aukštai. Pagrindinis fasadas simetriškas, centre išryškinta laiptinės langų juosta, besitęsianti nuo pagrindinio įėjimo per visą pastato aukštį. Iš šonų – dvi simetriškos erkerių, sujungtų su balkonais, eilės.

05 DVIBUTIS GYVENAMASIS
NAMAS

Sporto g. 4
Stasys Kudokas 1932

Tai vienas pirmųjų architekto darbų grįžus po sėkmingų studijų Italijoje. Nors statinys savo dekoratyviniais sprendimais gan artimas istorizmo stilistikai, tačiau tuo pat metu atspindi būdingą architekto braižą, kurio vienas iš svarbiausių bruožų – modernių sprendimų derinimas su Renesanso reminiscencijomis. Šiuo atveju tai arkos motyvas, Italishkų palazzo primenantis rustika, dekoratyvinė fasado niša.

09 SPORTO HALĖ

Perkūno al. 5
Anatolijus Rozenbliumas 1939

Pastatyta trečiajam Europos krepšinio čempionatui. Priklauso Kauno Ažuolyno sporto statinių kompleksui. Staciakampio plano, vientiso tūrio, arkinės stogo formos su švieslangiais skirtos viršutinėms tribūnoms apšviesti. Fasada – be puošybos elementų.

13 ANTANO JOKIMO
NAMAS

Vydūno al.17/ Minties Rato g. 2
Feliksas Vizbaras 1932

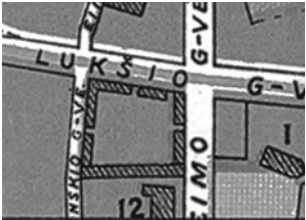
Vienaaukštis medinis namas su neobarokiniu frontonu ir rizalitu pagrindiniame fasade. Fasadų kompozicija – asimetriška. Name yra du koridorinio išplanavimo butai. Pastato savininkas – architektas A. Jokimas, suplanavęs Žaliakalnio, Vilijampolės rajonus Kauno mieste.

17 TURGAUS AIKŠTĖ

Gimnazijos ir Gertrūdos gatvių kampas
XIXa. II pusė

Susiformavusi XIX a. II pusėje turgaus aikštė ir tarpukariu išlaikė savo pirminę funkciją, buvo viena pagrindinių prekybos vietų Kauno mieste.

02 ŽALIAKALNIO FUNIKULIERIUS

Aušros g. 6
Vokiečių firma “Curt Rudolph”. 1930-1931

Pagrindinis Funikulieriaus pastatymo tikslas buvo pagerinti susisiekimą tarp Žaliakalnio ir Centro nutiesiant siaurąjį geležinkelį. Funikulieriaus kelio ilgis yra 142 m, kelionės ilgis – 1,5 min. Kalva važiuoja lyno tempiami du vagonai, kurie dabar restauruoti taip, kaip atrodė tarpukariu: geltonos spalvos išorė, vidus iškaltas ažuolu, mediniai suoliukai. Kauno funikulieriai priskiriami prie seniausiai pasaulyje egzistuojančių tokių transporto priemonių. Jie yra įtraukti į kultūros paminklų registrą ir paskelbti technikos paminklais.

06 J. PAPEČKIO GYVENAMASIS
NAMAS

Vaižganto g. 23
Vytautas Landsbergis-Žemkalnis 1937

Tai vienas originalesnių tarpukario laikotarpio privačių gyvenamųjų namų, savo stilistika artimas tarptautiniam modernizmui. Tamsūs, ištisiniai langų apvadai vizualiai imituoja modernizmui būdingus juostinius langus, kaip estetiškos raiškos priemonė panaudotas išraiškingas, asimetriškas tūris. Visgi statinyje galime atrasti ir istorizmui būdingų dekoratyvių elementų, kaip antai – vazų motyvas eksterjere ar solidus įėjimo įrėminimas.

10 KŪNO KULTŪROS RŪMAI

Sporto g. 6
Vytautas Landsbergis - Žemkalnis 1934

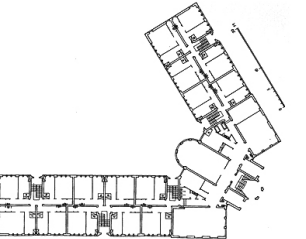
Rūmai yra Kauno centriniam sporto komplekse, išplitusiame teritorijoje tarp Ažuolyno ir Sporto gatvių bei Perkūno alėjos. Pagrindinis fasadas orientuotas į Sporto gatvę. Šalia rūmų, vakarinėje pusėje, yra nedidelis skverelis. 1958 metais rūmuose pastatytas plaukimo baseinas. Rūmų planas simetriškas, kryžminis. Jo branduolį sudaro šiaurės-pietų ašimi nutįsusi didžioji sporto salė. Išraiškingas didžiosios salės interjeras. Kūno kultūros rūmai reprezentuoja tarpukario laikotarpio racionalistinės architektūros kryptį.

14 PIGIŲ BUTŲ KOLONIJA

K.Petrausko g. 26
Stasys Kudokas 1934

Pastatas įdomus tipologiniu požiūriu: „socialinės statybos“ pavyzdys. Namo konfigūraciją lėmė trikampis sklypas, esantis kelių gatvių sankryžoje. Planas V raidės formos, primena paukštį. Triaukščiuose sparnuose, sudalintuose į izoliuotas sekcijas, suprojektuoti pigūs vieno kambario ir virtuvės butai, centrinėje jungiamojoje dalyje buvo bendro naudojimo patalpos: vaikų darželis, vaikų lopšelis, sporto salė. Pagrindinis dėmesys skirtas pastato funkcionalumui ir ekonomiškumui, išorė santūri.

18 KINO TEATRAS
“ROMUVA”

Laisvės al. 54
Nikolajus Mačiulskis 1940

Specifinės architektūros formos deklaruoja pastato paskirtį. „Romuvą“ simbolizuoja įstiklintas daugiakampis bokštelis, kylantis kampe iš ovalo formos prieangio. Didžiulė apreminta plokštuma primena kino teatrą. Ovalios formos salė ir kesoninės lubos skirtos akustikai gerinti. Kino teatras atitrauktas į sklypo gilumą, suformuojant nedidelį viešąjį erdvę.

03 “KAUNO VANDENŲ”
ADMINISTRACINIS
PASTATAS

Aukštaičių g. 43
Stasys Kudokas 1929

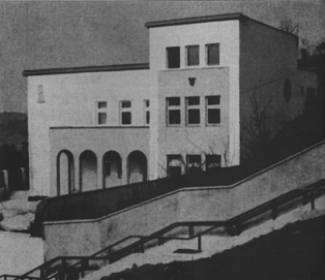
Pastatų kompleksas yra pietinėje P. Vileišio aikštės dalyje. Administracinis korpusas ir vandentiekio stotis stovi prie Aukštaičių gatvės, už skverelio – rezervuaras su sklendžių patalpa. Prie jo vakarinio galo priglaustas įstaigos muziejus, prie rytinio – dirbtuvės ir bufetas, užnugaryje dunkso buvusio forto baterijos liekanos. Vandentiekio stotis stovi Kauko laiptų ašyje, kartu su jais sudaro bendrą ansamblį.

07 KOTEDŽO TIPO GYVENA-
MASIS NAMAS

Vaižganto g. 13
Stasys Kudokas 1937

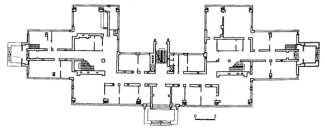
Šį kotedžo tipo namą ne tik suprojektavo, bet ir jame gyveno architektas S. Kudokas. Name buvo įrengti du butai. Dviaukštis pastatas stovi sklype su ryškiais reljefo peraukšėjimais, kurie lėmė kontrastingą tūrių kompoziciją, laisvą planą su skirtingais kai kurių patalpų aukščiais – šiaurės rytuose kampas įleistas į šlaitą, pietryčiuose išskeltas bokštelis. Fasadų kompozicijoje dominuoja arkinės lodžos. Virš vienos iš jų, arkinėje nišoje įkomponuota B. Pundziaus skulptūra „Motinystė“.

11 TYRIMŲ LABORATORIJA

Radvilėnų pl. 19
Vytautas Landsbergis - Žemkalnis 1933 - 1936

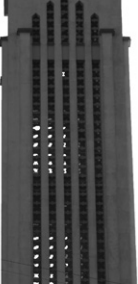
Centiniai rūmai stovi erdvaus skvero gilumoje, jų pagrindinis fasadas užbaigia Vydūno alėjos perspektyvą. Tyrimų laboratorijos tūrinė ir planinė sandara pagrįsta nuoseklios simetrinės kompozicijos dėsningumais. Pagrindinis korpusas triaukštis, iššęsto, pusiau uždaro plano, abiejuose galuose jį pratęsia nedidelį dviaukščiai sparnai. Aukštus jungia simetriškai išdėstyti laiptai. Eksterjere labiausiai atsiskleidžia Tyrimų laboratorijos architektūros novatoriškumas, kurio svarbiausi bruožai – aiškos geometrinės formos, darni simetrija, visumos harmonija, aklinių įstiklintų plokštumų sąskambis.

15 KRISTAUS PRISIKĖLIMO
BAŽNYČIA

Žemaičių g. 31
Karolis Reisonas 1932

Bažnyčia, turėjusi tapti tautos prisikėlimo simboliu, iš visų miesto pusių gerai matoma ant Žaliakalnio šlaito, pagrindiniu fasadu orientuota į P. Višinskio gatvę. Bažnyčia statyta iš žmonių aukų, statybą organizavo kunigas F. Kapočius. 1940 metais nebaigta bažnyčia konfiskuota, vokiečių okupacijos metais naudota kaip popieriaus sandėlis, 1952 metais atiduota Radijo gamyklai. Bažnyčios erdvė trinavė, bazilikinė, planas pailgas stačiakampis, su įėjimais iš visų pusių, dviem keturkampiais bokštais – mažuoju, virš centrinio altoriaus (pietvakarių pusėje), ir didžiuoju – ties įėjimu (šiaurės rytų pusėje).

04 GYVENAMASIS NAMAS

Sporto g. 2/Perkūno al.
Bronius Elsbergas 1933

Naujiems Žaliakalnio kvartalams būdingas kompaktiškas triaukštis trijų butų namas. Plane jis lyg kvadratas su iškirstu kampu ir rytinėje pusėje prie valgomųjų kambarių prijungta veranda su terasomis. Butuose patalpos sutelktos aplink centrinį holą. Balto tinko fone gražiai suskamba klinkerio plytų fragmentai, kaip priešprieša gulsčiai detalių slinkčiai suprojektuoti vertikalūs laiptinių langai. Surastas neblogas masių ir detalių santykis.

08 BLOKUOTI GYVENAMIEJI
NAMAI

Perkūno al. 52
Bronius Elsbergas

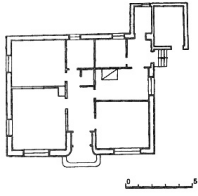
Kauno mieste tai vienas svarbiausių tarpukario laikotarpio gyvenamųjų kompleksų. Trys sublokuotų namų korpusai statyti banko tarnautojams. Juos projektavęs architektas siekė išreikšti tradicinių sodybinių namų charakterį. Namai vienaukščiai, su mansardomis, dengti dvišlaičiais čerpių stogais. Korpusai išdėstyti aplink vidinį įvažiavimą, kuris sukuria Žaliakalnio kontekste itin savitą urbanistinę terpę.

12 Č. PACEVIČIAUS VILA

Vydūno al. 59
Vsevolodas Kopylovas 1934 - 1935

Pastatas stovi Žaliakalnyje, 3 dešimtmetyje suplanuotame Minties rato kvartale, esančiame prieš Ažuolyno parką. Namas nedidelis, vienaukštis, skirtas vienai šeimai. Architektūra minimalistinė, pabrėžtinai paprasta. Aiškų pailgą stačiakampį tūrį skaido tik trys angos: centre durys ir po langą šonuose. Rezultatui pasiekti preciziškai pasirinktos proporcijos ir subtiliai pritaikyti abstrahuoti akcentai (plokštė virš durų, prijungta asimetriškai ažūrinė pergolė, linijinio „rašto“ tvora).

16 M. K. ČIURLIONIO LAIKINOJI
GALERIJA

A. Mackevičiaus g. 27
Vladimiras Dubeneckis 1924-1925

Pirmasis muziejinis pastatas Lietuvoje, suprojektuotas eksponuoti M. K. Čiurliono kūriniams, 1920 m. sugrąžintiems iš Maskvos. Kompaktiško dviaukščio tūrio galerijos planas – simetriškas stačiakampis. Abiejuose aukštuose iš centrinio vestibulio į šonus yra po dvi ekspozicijų sales. Fasaduose panaudoti supaprastinti klasicistinės architektūros elementai ir detalės, dominuoja iškilmingas portalas. Interjere dominavo juoda ir balta spalvos.

1920 10 09 Lenkijai okupavus Vilniaus kraštą, Lietuva prarado europietišką senos architektūros miestą ir privalėjo greitai sukurti nors laikiną sostinę Kauną. Nors trečiajame dešimtmetyje Lietuvoje trūko įvairiausių patalpų, dėl silpnos krašto ekonominės būklės ir atsilikusios statybinių medžiagų pramonės architektūros raidos procesas buvo lėtas. Daugiausia statybų vyko Kaune, todėl šio miesto architektūroje atsispindi visi tarpukario Lietuvos architektūros pasiekimai ir problemos. Įvairias Rusijos ir Europos aukštąsias mokyklas baigę architektai ir inžinieriai formavo tarpukario Lietuvos architektūrą. Lietuvoje jų laukė aiškus socialinis užskymas: kurti savitą lietuvišką architektūrą. Nepriklausomybės dešimtmetį pasireiškė eklektikos ir istorizmo dominavimas Lietuvos architektūroje. Savitą vietą Lietuvos XXa. architektūroje užima ir V.Dubeneckio projektuoti pastatai (pirmas modernio estetikos pastatas Lietuvoje - Vytauto Didžiojo muziejus). Jo kūrybinius principus - idėjų semtis iš liaudies meno, tačiau ne kopijuoti tautinius motyvus, o kūrybiškai juos transformuojant kurti naują meninę kokybę - taip pat rėmė architektai F.Vizabaras bei S.Kudokas (Kauno ceninio pašto rūmai, Karininkų ramovė). Kartu su valstybingumo įtvirtinimu trečiojo - ketvirtjo dešimtmečių sandūroje atsirado troškimas įteisinti save Europoje jai priimtomis meninėmis priemonėmis. Tautinio modernio stiliistika buvo įjungta į Lietuvos architektūros tradicijas, suformavusi savitą ir originalią architektūrą.

parengta pagal knygą "Lietuvos modernio pastatai", sudarytoja Morta Baužienė
Daugiau informacijos apie šią ir kitas ekskursijas: www.archfondas.lt/ekskursijos

Aistė Galaunytė Austė Cijūnelytė Austė Kuliešūtė Dovilė Krikščiūnaitė Jolita Kančienė Linas Ulickas
Magdalena Mozuraitytė Miglė Nainytė Vaidas Petrulis

www.archfondas.lt

arch@archfondas.lt

A
MARŠRUTAS

gidas
Vaidas Petrulis

Leidiny s platinamas nemokamai

REKOMENDUOJA SKAITYTI:
LIETUVOS MODERNO PASTATAI, "Savastis", Vilnius 1998

